

An aerial photograph showing a two-lane asphalt road with a white dashed center line and solid edge lines. A dark blue car is driving away from the viewer on the right lane. The road is flanked by lush green grass and a dense forest of tall green trees.

Företagens utveckling efter finanskrisen

Omsättningsutvecklingen i svenska
företag 2010–2018

INNEHÅLL

Om undersökningen	3
Sammanfattning	5
Inledning – varför studera företagens tillväxt?	6
I vilka branscher sker tillväxten?	10
Vad vill företagarna?	11

Företagarna företräder över 60 000 företagare och samhällsbärare och har ca 2 000 förtroendevalda. Vi erbjuder nätverk, kunskap och praktisk hjälp samt driver utvecklingen för ett bättre företagsklimat, så att företagare får rätt förutsättningar för att kunna utveckla sin verksamhet och nå sina mål.

OM UNDERSÖKNINGEN

Urvalet i undersökningen baseras på årsbokslut i aktiebolag som har minst 1 anställd och minst 1 miljon kronor omsättning i respektive år under perioden 2010–2018.¹ Offentligägda bolag ingår inte i undersökningen. Totalt ingår 235 000 olika företag i analysen, men antalet företag skiljer sig från år till år på grund av företagsdemografi (Dvs. en obalanserad panel där antalet år ett företag är observerat varierar).

För att mäta tillväxten använder vi ett **nettotal** på omsättning: andelen företag som redovisar minst 4 procent omsättningsökning minus andelen företag som redovisar en omsättningsminskning på minst 4 procent. Ett positivt nettotal innebär sålunda att det är fler företag som upplevt positivt tillväxt än negativ.

Genom att använda ett mått på andelen av företag med positiv eller negativ utveckling får företagen samma vikt och påverkar därmed inte undersökningens resultat direkt genom outliers eller extremvärden i form av väldigt stora bolag. Omsättningsutvecklingen studeras för värden över eller under 4 procent eftersom medianen på den årliga omsättningsutvecklingen i hela urvalet och över hela perioden är 4 procent. Ett test med en omsättningsgräns på 1, 2, 3, 5 och 10 procent ger liknande resultat.

Resultatet i den här undersökningen korrelerar hyfsat väl på riks, läns och branschnivå med SCB:s och Konjunkturinstitutets konjunkturmätningar och med Företagarnas årliga konjunkturundersökning Småföretagsbarometern.

Författarna

Daniel Wiberg, chef-ekonom, Företagarna

René Bongard, statistiker, Företagarna

---

¹ Källa: Egen bearbetning av data från Retriever (som i sin tur använder Bolagsverket, Skatteverket och SCB som källa).

SAMMANFATTNING

Den här undersökningen mäter omsättningstillväxten mätt som nettotal i omkring 235 000 småföretag under perioden 2010–2018.

Generellt sett har tillväxten i omsättningen utvecklats väl i de svenska småföretagen sedan finanskrisen. Tjänstesektorn har utvecklats starkare, även om den svenska exporten och tillverkningssektorn också bidragit till tillväxten.

Ända sedan 2015 uppvisar småföretagen en avmattande tillväxt. En svagare internationell konjunktur, ökade omvärldsrisker och en tilltagande priskonkurrens bland annat till följd av digitalisering och en svag krona, riskerar att bidra till att tillväxten dämpas ytterligare.

Tillväxten sker främst i och nära storstäderna. Det är uppenbart att företag i landsbygdskommuner upplever lägre tillväxt.

Avgörande för att skapa ett bra lokalt företagsklimat är att det finns en god dialog mellan kommunen och näringslivet. Oavsett kommunens storlek behöver det finnas kontaktytor där man kan träffas under både formella och mer informella former och tillsammans diskutera det lokala näringslivets förutsättningar.

Den inhemska politiska miljön har sedan valet hösten 2014 kännetecknats av betydande turbulens och oklarhet. Arbetsmarknadsåtgärder, skattesystemets utformning och andra för konkurrenskraften viktiga frågor riskerar nu dras i långbänk med risk att nyinvesteringar skjuts på framtiden. Då riskerar konjunkturläget att förvärras ytterligare och en kommande lågkonjunktur vara längre.

Inledning – varför studera företagens tillväxt?

I den här undersökningen mäter vi omsättningstillväxten² i de svenska småföretagen. Mer specifikt tittar vi på tillväxten efter den globala finansiella krisen genom att analysera årsbokslutet för 235 000 företag perioden 2010–2018.

Ericsson, H&M, Astra Zeneca, Atlas Copco och andra börsnoterade storbolag är väldigt viktiga för Sverige. Deras utveckling rapporteras dagligen i media. Totalt finns det emellertid bara 974 företag med över 500 anställda i Sverige. Endast 0,6 procent av företagen i Sverige har fler än 50 anställda. Resterande 99,4 procent av företagen utgörs av småföretagen. Det är i dessa småföretag som tillväxten sker, där jobben skapas och där framtidens storföretag och börsjättar växer fram.

Perioden 2010–2018 kännetecknades av en ekonomisk uppgång efter finanskrisen, en kraftig nedgång i samband med den europeiska skuldcrisen (Grekland, Italien, Portugal, Spanien) och därefter en period av högt resursutnyttjande och högkonjunktur. Genom att studera omsättningstillväxten vill vi svara på följande frågor:

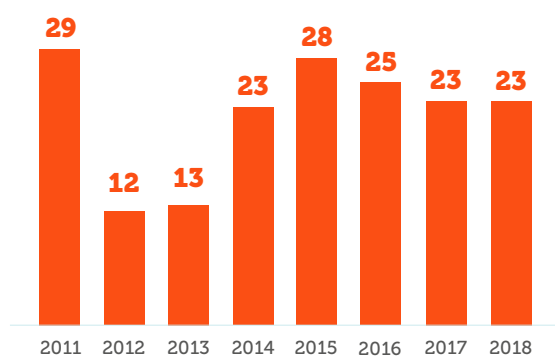
- Var sker tillväxten i landet?
- I vilka branscher har företagens omsättning utvecklats bäst sedan den globala finanskrisen?

Hur har företagens omsättning utvecklats under perioden 2010–2018?

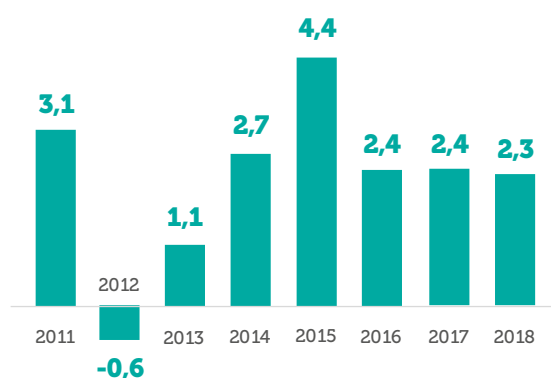
Figur 1 visar att omsättningstillväxten, mätt som netttotal, generellt sett utvecklats väl i de svenska småföretagen sedan finanskrisen. Notera att trenden korrelerar med BNP utvecklingen, med konjunkturutvecklingen enligt Småföretagsbarometern³ och med Konjunkturinstitutets konjunkturundersökningar, figur 2.

Figur 1 visar att småföretagen upplevt en avmattande tillväxt ända sedan 2015. En svagare konjunktur, ökade omvärldsrisker och en tilltagande priskonkurrens bland annat till följd av digitalisering och en svag krona riskerar att bidra till att tillväxten dämpas ytterligare under 2019.

Figur 1 Omsättningsutvecklingen i svenska småföretag, netttotal 2010–2018

Figur 2 BNP tillväxt (%), inflationsjusterat, källa: SCB

Den relativt goda konjunkturutvecklingen under perioden har i stor utsträckning drivits av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växt i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen har också bidragit till en stor del av tillväxten. Arbetslösheten minskade under perioden, men arbetsmarknaden är tudelad, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.

² Ett företags omsättning är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

³ Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag inom det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Vart sker tillväxten?

Tillväxten sker främst i och nära storstäderna. Det är uppenbart att landsbygdskommuner upplever lägre tillväxt. Se figur 3 och 4. Det får konsekvenser för kommunernas skatteintäkter och möjligheterna att upprätthålla välfärden.

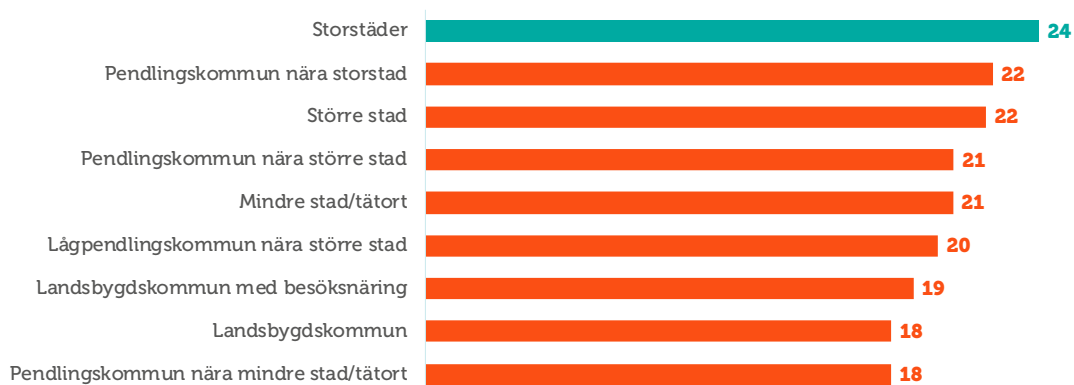
Figur 3 Omsättningstillväxt SKL Huvudgrupp, netttotal genomsnitt 2010–2018

Det är inga betydande skillnader mellan olika kommungrupper, förutom glesbygdskommuner, där omsättningstillväxten varit lägre än i kommuner i och omkring storstäderna. Detta är en utveckling som beskrivs även i andra undersökningar, bland annat i den Parlamentariska landsbygdskommittén⁴.

Utvecklingen kan delvis förklaras av att glesbygdskommuner ibland saknar den förnyelse av näringslivet som är en förutsättning för utveckling och tillväxt. Nyföretagandets omfattning ger en bra förklaring till ett områdes innovationskraft och dynamik och är normalt sett högre i storstadskommuner. Vidare försvårar de långa avstånden i glesbygdskommuner tillgängligheten till arbetsmarknadsregioner och till större marknader. Ett problem som också förvärras av befolkningsutvecklingen, i synnerhet avseende den arbetsföra delen av befolkningen. Detta bidrar till att företagen i dessa regioner får svårare att hitta arbetskraft jämfört med företag i tätortskommuner.

Figur 4 Omsättningstillväxt SKL Kommungrupp, netttotal genomsnitt 2010–2018

⁴ Slutbetänkande av Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2017:1.

Företagsklimatet är A och O

Resultaten visar att det lokala företagsklimatet är synnerligen relevant för svenska kommuner idag. Det handlar om förståelsen för vad som är lokala marknadsvillkor för företag och entreprenörer och vad som påverkar var ett företag etableras. Det handlar ofta om tillståndsgivning och lokalmiljö i stadsdelar och kvarter snarare än nationella regler, samt kommunpolitikens attityd och villighet att lyssna in företagares behov. Ett starkt och dynamiskt företagsklimat leder till mer företagande, vilket ökar konkurrenskraften och stärker det lokala välbefindandet.

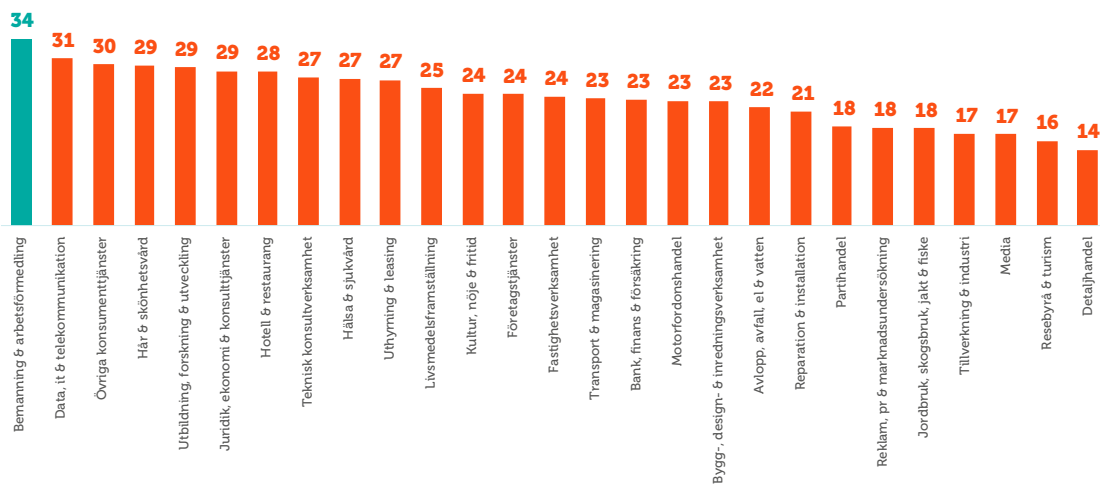
Nästan alla småföretag är ägarledda, där ägaren bor och verkar på orten, med ett stort engagemang för lokalsamhällets utveckling. Vissa företag lokaliserar sig i storstäderna där transportkostnaderna ofta är låga och tillgången till arbetskraft är hög. Andra lokaliserar sig i glesbygd där tillgången på mark och naturresurser är bättre. Dessa faktorer påverkar både utbud- och efterfrågesidan och är oftast resultatet av långa historiska processer. Vissa platser och företag gynnas av ytterligare täthet och urbanisering medan andra missgynnas. Företags verksamhetsområde är oftast över kommungränser, vilket är ett starkt argument för att ha ett bra samarbete mellan grannkommuner såsom kommunöverskridande infrastrukturprojekt, samordnade regler för tillstånd, harmoniserat skattesats o.s.v. I många fall kan det nog vara värt att sammanfoga flera kommuner till en större kommun vilket har skalfördelar som gynnar skattebetalarna.

I vilka branscher sker tillväxten?

Figur 5 visar omsättningstillväxt per bransch över perioden. Generellt sett har tjänstesektorn utvecklats starkare under senare år, även om den svenska exporten och tillverkningssektorn också bidragit till tillväxten.

Figur 5 Omsättningstillväxt per bransch, netttotal genomsnitt 2010–2018

Bemanningsbranschen växer kraftigt. En delförklaring till detta är den kompetensbrist som företag i hela landet upplever som ett av de främsta hindren för tillväxt. Även data & IT går bra, vilket inte är konstigt i en era som präglas av kraftig utökad digitalisering. Överlag så är tjänstesektorer överrepresenterade i toppen av tillväxtskalan, branscher och företag som dessutom ofta är mer representerade i storstadsregionerna.

Detailhandel upplever tuffa tider. Delvis beror detta på kronans försvagning, vilket åter upp marginalerna för importerande företag. Ett annat skäl är den pågående strukturomvandlingen från fysiska butiker till online. Vissa butiker vinner på det, många förlorar. Det samma gäller resebyråer, som sedan länge upplever hård priskonkurrens via nätet. Lite förvånande och oroande är att företag inom tillverkning & industri har utvecklats relativt svagt. Den svaga valutan har där en mer oklar effekt på företagen, som ofta både importerar och exporterar och i högre grad är beroende på utvecklingen i omvärlden. En annan förklaring är tillväxthinder så som bristen på arbetskraft, vilket var det mest framträdande tillväxthindret inom tillverkningsindustrierna enligt Småföretagarbarometern 2019.

Vad vill företagarna?

Småföretagare skapar inte bara arbetstillfällen och skatteintäkter, de bidrar dessutom till en kommunal riskspridning. När en stor arbetsgivare lägger ned verksamheten eller flyttar ut från kommunen påverkas det kommunens skatteintäkter betydligt mer än om ett mindre företag tvingas lägga ned. På samma sätt påverkar mindre städer och orter mer av de enskilda företagens utveckling än storstäder och tätorter där antalet företag och arbetsplatser är större.

För företagare är det ofta kommunala tjänstemän – och inte politiker – som är den främsta kontaktytan mot staten och myndigheter. Det är tjänstemän, som tillsynsinspektörer och bygglovshandläggare och som lyfter på luren när en företagare ringer och som åker ut på tillsynsbesök. Ett bygglovsärende som drar ut på tiden kan få katastrofala konsekvenser för en restaurang som ska bygga en uteservering inför sommarmånaderna. Därför är det av yttersta vikt att såväl politiker som tjänstemän har kunskap om de lokala företagens betydelse, förståelse för företagares villkor och också målmedvetet arbetar för att ständigt förbättra och förenkla vardagen för företagare.

Det mest avgörande för att skapa ett bra företagsklimat är att det finns en god dialog mellan kommunen och det lokala näringslivet. Oavsett kommunens storlek behöver det finnas kontaktytor där man kan träffas under både formella och mer informella former och tillsammans diskutera aktuella frågor som rör det lokala näringslivets förutsättningar.

Politiker på nationell, regional och kommunal nivå kan hjälpa till att åstadkomma det. För att underlätta för småföretagen att skapa jobb och bidra till välfärden föreslår Företagarna:

- Lägre skattesatser på som arbete och företagande.
- Samtliga kommuner ska ha en tjänstegaranti gentemot företag att fatta beslut om tillståndsärenden inom en viss tid. De avgifter som tas ut för olika tillstånd måste vara transparenta och tydliga.
- Staten ska inte konkurrera med privata aktörer, och så många marknader som möjligt borde öppnas upp för privata aktörer.
- Samtliga kommuner ska erbjuda en lotsfunktion där samordning sker kring enskilda företagsärenden som kräver kontakt med flera olika förvaltningar och myndigheter.
- Rättvisande konsekvensanalyser ska vara en självklarhet när nya regler och lagar introduceras, företagens regelbördor behöver minskas för att ge mer utrymme åt tillväxtskapande.

Häng med i debatten
och följ *@foretagarna*
på Twitter, Instragram,
LinkedIn och Facebook!

företagarna

Företagarna Sverige Service AB, Rådmansgatan 40, 106 67 Stockholm
foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08 – 406 17 00